

Moniteringsprotokol for feltarbejdet i SUPRE

Dansk Ornitologisk Forening (DOF)

1. Formål

SUPRE-projektet har til formål at dokumentere omfanget af og årsagerne til ilanddrevne havfugle langs de danske kyster. I projektet involveres frivillige i systematiske strandundersøgelser, dataindsamling og – for udvalgte frivillige – indsamling af døde fugle til videre analyse.

2. Deltagere og roller

2.1 Gruppe 1 – Strandvandrere

- **Formål:** At gennemføre strandundersøgelser langs projektområdets kyststrækninger i en koordineret årlig indsats i den sidste weekend af februar, samt ved spontane ture året rundt, dog med særlig fokus på vinterhalvåret.
- **Aktiviteter:**
 - At udføre transekter (gåture) af hver 1-10 km's længde til registrering af døde havfugle. Transekterne udføres langs opskylslinjerne.
 - Transekterne udføres på et hvilken som helst tidspunkt i døgnets lyse timer.
 - Observationerne af ilanddrevne fugle indtastes undervejs i DOFbasens indtastningsapp.

2.2 Gruppe 2 – Betroede indsamlere

- **Formål:** At indsamle døde fugle af nøglearter til analyse ved Aarhus Universitet (AU).
 - **Aktiviteter:**
 - At indsamle og bogføre op til samlet 50 fugle årligt pr. nøgleart.
 - Nøglearterne omfatter Lomvie, Lunde, Sule, Ride og Mallemuk
 - Opbevaring af de indsamlede fugle lokalt i godkendt fryser.
 - Koordination med projektledelsen vedr. transport af de døde fugle til AU.
-

3. Geografisk dækning

Transekter og observationer foregår i følgende kystområder:

- Jyllands vestkyst fra Vadehavet til Skagens Gren
 - Østkysten af Vendsyssel, Himmerland og Djursland
 - Nordkysten af Sjælland
-

4. Metodik for strandundersøgelser

4.1 Planlægning

- Deltagerne informeres løbende om:
 - Protokollen
 - Relevante nyheder fra felten
 - Vigtige arter og aktuelle fokuspunkter

4.2 Gennemførelse af transekt

- Observatøren udfører en transekt langs en rute efter eget valg inden for projektområdet. Alle ilanddrevne arter registreres.
- Ruten trackes med GPS-positioner hvert minut via DOFbasen Indtastningsapp. Start og sluttid for transekten registreres automatisk.
- Transekten gennemføres uden at røre ved fuglene
- Deltagerne registrerer følgende
 - **Antal og art** af ilanddrevne fugle
 - **Tidspunkt** for observationen af den enkelte ilanddrevne fugl
 - **Status på fuglen:**
 - Død
 - Svækket/tilskadekommen.
 - **Synlige tegn på skader**
 - Olieskadet
 - Viklet i plastik

- Viklet i fiskeriredskaber
- Syg/afkræftet
- **Kadavertilstand** ("Nyligt død og intakt", "Nyligt død og delvist spist af", eller "Død, ældre rester")
- **GPS-position**
- **Foto** af fund registreres i App. (anbefales kraftigt)
- **Evt. antal medobservatører**
- **0-obs:** Turens rute registreres uanset om der er fundet ilanddrevne fugle eller ej

4.3 Supplerende

Deltagerne opfordres desuden til at notere følgende:

- Relevante observationer af miljøet på stranden f.eks. affald, olie, nylig stormflod m.m.
- Andre døde havpattedyr, fisk, skildpadder m.m.
- Andre levende og raske fugle
- Markering af døde fugle for at undgå dobbeltregistrering, hvis deltageren går den samme rute hyppigt.

4.4 Kontakter til øvrige fund

Dyrenes Beskyttelses Vagtcentral kan kontaktes for vejledning ved at ringe 1812 i tilfælde af nødstedte fugle og dyr.

Fund af ringmærkede fugle sendes til Ringmærkningsadministrationen på Københavns Universitet. Deltagerne opfordres til at videresende svarbreve til projektgruppen efterfølgende.

Ved specifik mistanke om fugleinfluenza rapporteres det til Fødevarestyrelsen via deres app.: "FugleinfluenzaTip".

5. Indsamling af døde fugle

5.1 Udvalgte arter

- Kun betroede frivillige må indsamle døde fugle.
- Fokus er her på projektets nøglearter Lomvie, Lunde, Sule, Ride og Mallemuk

5.2 Indsamlingsprocedure

- Indsamlerne bruger tilsendt **sikkerhedssæt** og følger en udleveret **sikkerhedsvejledning**
- Fuglene indsamles når som helst på året, men vinterhalvåret er der som det oftest strander flest havfugle.
- Hver fugl indsamles i dobbelt plastpose med label hvor der registreres følgende:
 - Dato
 - Art
 - Lokalitet + GPS-koordinat
 - Navn på indsamler

Label liggess i en lille lynlåspose sammen med fuglen, så skriften ikke udviskes.

Informationerne registreres herefter i tilsendt excel-art, hvor der desuden er oplysninger om fuglenes tilstand (nyligt død eller henfalden) samt adresse på hvor fuglene er opbevaret.

5.3 Opbevaring og transport

- Fuglene opbevares i lokal fryser indtil afhentning eller levering til AU.
- Projektkoordinatoren kontaktes i tilfælde af større antal fund.
- Liste i excel-ark over de indsamlede fugle sende til AU.

7. Etik og sikkerhed

- Lokale adgangsforhold respekteres og der skal vises hensyn til natur, dyreliv og øvrige strandgæster.
 - For de deltagere der skal håndtere døde fugle, skal den udleverede sikkerhedsanvisning følges. I tilfælde af sygdomsudbrud hos arter der har relevans for SUPRE-projektet, og som medfører nye og skærpede retningslinjer fra Fødevarestyrelsen eller SSI, vil indsamlerne blive informeret herom af projektgruppen
 - Ved specifik mistanke om fugleinfluenza må berøring IKKE finde sted. Hvis man finder flere døde ænder, gæs, svaner eller måger på ét sted eller enkelte døde rovfugle og kragefugle, rapporteres dette desuden til Fødevarestyrelsen via appen "FugleinfluenzaTip".
-

8. Evaluering og læring

- Erfaringer fra frivillige indsamles efter hver vinter.
 - Protokollen opdateres løbende for at forbedre metode og brugervenlighed.
 - Spørgeskemaer og interviews anvendes til feedback.
-

9. Data

Alt data fra strandvandringene findes i DOFbasen og sendes til AU af DOF i datapakker

Data fra indsamlingerne findes i Excel og sendes løbene til AU og DOF af deltagerne når de døde fugle sendes til undersøgelse.

9. Kontakt og support

Skriv til havfugl@dof.dk

Projektkoordinatorer i DOF-SUPRE:

- Projektmedarbejder og naturvejleder Simon S. Christiansen: ssc@dof.dk
 - Biolog Joakim Matthiesen: jm@dof.dk
-

10. Oversigt over vejledninger og oversigter

- Kort over projektområde
- Artsliste og bestemmelse af havfugle for strandvanderne
- Vejledning til strandvanding og DOFbase App
- Vejledning med skærbilleder til DOFbasens Indtastningsapp
- Artsliste og bestemmelse af havfugle for indsamlerne
- Sikkerhedsvejledning ved indsamling, og liste over indhold i sikkerhedskit
- Skabelon til labels for indsamlede fugle
- Excel skabelon til registrering af indsamlede fugle

